

Cumartesi Anneleri/İnsanları 1000. Hafta Gözlem Raporu

Gözlemlenen etkinlik/toplantı/yürüyüş: Cumartesi Anneleri/İnsanları 1000. Hafta Buluşması – Galatasaray Meydanı (Beyoğlu, İstanbul)

Gözlem tarihi: 25 Mayıs 2024

Gözlemci kişi ve kurumlar: Hakikat Adalet ve Hafıza Çalışmaları Derneği (Hafıza Merkezi), Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA), Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi

Gözlemci toplantı alanına varış: 08.53

Gözlemci alandan ayrılma: 14.39

Gözlem ve gözlem yöntemi hakkında:

Birleşmiş Milletler Evrensel Olarak Tanınan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması ve Geliştirilmesinde Toplumsal Kuruluşların (Organların), Grupların ve Bireylerin Hakları ve Sorumlulukları Üzerine Bildirgesi'nin¹ 6(c) maddesi, "İnsan haklarına ve temel özgürlüklere hem hukuksal olarak hem de pratikte uyulması yönünde inceleme, araştırma, saptama, değerlendirme, bu yollar ve diğer uygun yollarla kamunun dikkatini bu sorun üzerine çekme hakkı vardır" hükmüyle hak savunucuları ve hak örgütlerinin insan hakları ihlallerine yönelik çalışmalar yapmalarını ve bu çalışmaları hak ihlalleri hakkında farkındalık yaratmak amacıyla kamuoyuyla paylaşmalarını güvence altına almaktadır.

Rapordaki imzacı kurumlar, yukarıda belirtilen maddede güvence altına alınan hak kapsamında² Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın barışçıl buluşmalarını gözlemlemektedir. Kurumlar, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT), "Barışçıl Toplanma Özgürlüğünün İzlenmesine İlişkin Kılavuz"³ belirtilen yöntemleri gözlem faaliyetlerinde esas almaktadır.

Gözlemci kurumlar, barışçıl toplanma özgürlüğünün kullanılmasını engellemeye yönelik müdahalelerin sonucu olarak ortaya çıkan insan hakları ihlallerini tespit etmek, belgelemek ve ihlallerin önlenmesi için savunuculuk faaliyetleri yürütebilmek amacıyla kılavuzda da belirtildiği gibi çeşitli izleme ve belgeleme yöntemleri ile gözlem faaliyetlerini desteklemektedir.⁴ Bu kapsamda gerekli görülmesi durumunda sosyal ve yaygın medya taraması, mahkeme kararları, mülki idare amirlerinin karar ve duyuruları, kolluk kuvvetlerinin

¹ UN Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms,

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/770/89/PDF/N9977089.pdf?OpenElement>.

Türkçe gayri resmi tercümesi için bkz. <https://www.ihd.org.tr/ble-mltler-san-haklari-savunucularinin-korunmasi-bdges/>

² Bu hak, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de öngörülmektedir: *Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme Madde 19*: "Herkes, düşüncelerini açıklama hakkına sahiptir; bu hak, herkesin, ülkesel sınırlara bağlı olmaksızın her çeşit bilgiyi ve fikri, sözlü, yazılı ya da basılı biçimde, sanat eserleri biçiminde ya da kendi seçeceği herhangi bir başka biçimde araştırma, edinme ve iletme özgürlüğünü de içerir."

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 10: "1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir."

³ OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights, *Handbook on Monitoring Freedom of Peaceful Assembly*, https://www.osce.org/files/f/documents/d/1/473439_0.pdf

⁴ a.g.e, sf. 14

yazışma ve tutanakları gibi belgelerin değerlendirilmesi ve hak ihlallerine maruz kalan kişilerle mülakat yapılması gibi farklı izleme ve belgeleme yöntemlerine başvurulmaktadır.

Gözlem raporları, gözlemlenen buluşmayı takip eden cuma günleri kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Toplantı öncesi duruma ilişkin notlar:

1. Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın gözaltında kaybedilen sevdiklerinin akıbetini sormak ve adalet taleplerini dile getirmek için bir araya geldikleri mekan olan Galatasaray Meydanı'ndaki eylemi gözlemek üzere gelen gözlemciler, 08.53'te Taksim Meydanı yönünden Galatasaray Meydanı'na doğru yürümeye başladı. Gözlemciler, emniyete ait sivil plakalı bir hafif ticari araç ve sivil plakalı bir binek araç ile "Akrep" olarak tabir edilen bir zırhlı polis aracının Taksim Camii önünde park halinde olduğunu gördüler. Uzun namlulu silah taşıyan bir polis memuru ile sivil giyimli beş polis memurunun zırhlı aracın yanında bekledikleri gözlemlendi.
2. 08.58'de İHD İstanbul Şubesi'nin bulunduğu Çukurlu Çeşme Sokak'a varan gözlemciler, polis sevkiyatı için kullanılan bir midibüsün City Center Hotel'in yanında ve Mücadele Çıkmazı Sokak'ın köşesindeki otoparka park edildiğini gördüler.
3. 08.59'da bir diğer gözlemci, Meşrutiyet Caddesi üzerinden Galatasaray Meydanı'na vardı. Sürekli olarak demir bariyerler ile çevrili ve içerisinde emniyete ait araçlar ile polislerin beklediği Galatasaray Meydanı içerisinde polis sevkiyatı için kullanılan iki midibüsün çalışır durumda park halinde olduğu, midibüslerin önünde ve arkasında uzun namlulu silahlar taşıyan iki polis memurunun olduğu gözlemlendi. Meydanı kapatan demir bariyerlerin önceki haftalarda olduğu gibi bu hafta da plastik kelepçeler ile birbirine bağlandığı ve meydan girişinde akordeon bariyerler olduğu gözlemlendi.
4. 09.00'da sivil plakalı bir kamyonetin Galatasaray Meydanı'nı kapatan bariyerlerin önüne geldiği görüldü. Sivil giyimli, rütbeleri öğrenilemeyen polis memurlarının aracın gelmesiyle birlikte bariyerleri birbirine bağlayan plastik kelepçeleri kesmeye başladıkları ve kelepçesi kesilen demir bariyerlerin kamyonete yüklenmeye başlandığı gözlemlendi.
5. 09.01'de üzerinde "Polis" ibaresi bulunan beyaz şeritli koyu lacivert yelekler giyen polis memurları, üzerinde "Polis" ibaresi bulunan kırmızı yelekler giyen polis memurları ve sivil giyimli memurlarından oluşan 5-10 kişilik grubun, Hazzopulo Pasajı'nın İstiklal Caddesi girişinde beklediği görüldü.
6. 09.02'de polis sevkiyatı için kullanılan altı minibüs ile emniyete ait sivil plakalı üç hafif binek aracın Yapı Kredi Kültür Sanat önünde park halinde olduğu gözlemlendi. Araçların arasında açılmamış akordeon bariyerler olduğu gözlemlendi.
7. Galatasaray Meydanı'na gitmek üzere 09.02'de İHD İstanbul Şubesi'nin bulunduğu sokaktan ayrılan gözlemciler, Büyük Parmakkapı Sokak üzerinden İstiklal Caddesi'ne çıktılar.
8. 09.04'te Taksim Meydanı yönünde Galatasaray Meydanı'na uzaklığı 350 metre olan Ağa Camii önünde polis sevkiyatı için kullanılan bir midibüs, üzerinde "Polis" ibaresi olan bir hafif ticari araç ile emniyete ait sivil plakalı bir binek aracın, çalışır durumdaki midibüsün

- önünde park halinde olduğu görüldü. Sivil giyimli beş polis memurunun araçların aralarında bekledikleri gözlemlendi.
9. 09.04'te emniyete ait sivil plakalı iki hafif ticari araç ile üzerinde "Polis" ibaresi bulunan bir binek aracın, Ağa Camii'nin hemen yanındaki İstiklal AVM önünde park halinde olduğu görüldü.
  10. Üzerinde "Polis" ibaresi bulunan beyaz şeritli koyu lacivert yelekler giyen polis memurları, üzerinde "Polis" ibaresi bulunan kırmızı yelekler giyen polis memurları ve sivil giyimli memurlarından oluşan 15-20 kişilik grubun, 09.04 itibariyle Galatasaray Lisesi'nin Galatasaray Meydanı'na yakın köşesinde beklemeye başladığı gözlemlendi.
  11. 09.04'te polis anons aracının, Galatasaray Lisesi'nin İstiklal Caddesi cephesindeki duvarı önüne park edildiği görüldü.
  12. İstiklal Caddesi üzerinde hareket halindeki polis memuru sayısının önceki haftalara oranla çok daha fazla olduğu gözlemlendi. Beyaz şeritli, kırmızı ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurları ile beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarının cadde üzerinde ikişer üçer kişilik gruplar halinde gezdikleri görüldü.
  13. 09.07'de Galatasaray Lisesi önünde bekleyen polis grubuna, üzerinde "Beyoğlu Güvenlik Şube" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarının katıldığı gözlemlendi.
  14. 09.08'de polis sevkiyatı için kullanılan bir midibüsün, Taksim Meydanı yönünde, Galatasaray Meydanı'na uzaklığı yaklaşık 180 metre olan Balo Sokak'a girişi zorlaştıracak şekilde sokağın girişine park edildiği görüldü. Uzun namlulu silah taşıyan bir polis memurunun aracın önünde beklediği gözlemlendi.
  15. 09.08'de polis sevkiyatı için kullanılan bir minibüsün Taksim Meydanı yönünde, Galatasaray Meydanı'na uzaklığı yaklaşık 150 metre olan Solakzade Sokak'ın İstiklal Caddesi'ne bağlandığı köşede park halinde olduğu görüldü. Sivil giyimli 5-10 polis memurunun aracın önünde bekledikleri gözlemlendi.
  16. 09.08'de bir ambulansın Taksim Meydanı yönünde, Galatasaray Meydanı'na uzaklığı yaklaşık 130 metre olan bir giyim mağazasının tam karşısında park halinde olduğu görüldü. Polis sevkiyatı için kullanılan bir minibüsün ambulansın önünde park halinde olduğu ve sivil giyimli üç polis memurunun ambulans ve minibüsün arasında bekledikleri gözlemlendi.
  17. 09.09'da polis sevkiyatı için kullanılan bir midibüsün, Taksim Meydanı yönünde Galatasaray Meydanı'na uzaklığı yaklaşık 80 metre olan Sahne Sokak'ın girişinde, sokağa girişi zorlaştıracak şekilde park halinde olduğu görüldü. Uzun namlulu silah taşıyan bir polis memuru ile sivil giyimli beş polis memurunun aracın önünde bekledikleri gözlemlendi.
  18. 09.09'da üzerinde "Polis" ibaresi bulunan kırmızı yelekler giyen, üzerinde "Polis" ibaresi bulunan beyaz şeritli lacivert yelekler giyen ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan açık mavi tişörtler giyen sekiz polis memurunun Meşrutiyet Caddesi'nin İstiklal Caddesi girişinde bulunan aksesuar mağazası önünde bekledikleri görüldü.
  19. 09.09'da fosforlu yeşil montlar giyen polis memurları, üzerinde "Polis" ibaresi bulunan kırmızı yelekler giyen polis memurları ile üzerinde "Polis" ibaresi bulunan beyaz şeritli

- koyu lacivert yelekler giyen polis memurlarından oluşan 10-15 kişilik grubun, Meşrutiyet Caddesi üzerindeki bir eczanenin önünde beklediği görüldü.
20. 09.10'da beyaz şeritli, kırmızı ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurları ile beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen 20-25 polis memurunun, Galatasaray Lisesi'nin hemen yanındaki Kartal Sokak'ın girişinde bekledikleri görüldü. Polis grubunun arkasında ve lisenin tarihi kapısı önünde açılmamış akordeon bariyerler ile demir bariyerler olduğu gözlemlendi.
  21. Galatasaray Lisesi önünde park halinde olan polis anons aracı sayısının 09.10 itibariyle ikiye yükseldiği görüldü.
  22. Galatasaray Meydanı'nı kapatan demir bariyerlerin 09.10 itibariyle tamamen kaldırıldığı gözlemlendi. Daha önce meydan içerisinde park halinde olduğu görülen iki midibüsün, bu saat itibariyle halen meydan içerisinde olduğu ve bariyerlerin yüklendiği kamyonetin de meydan içerisine park edildiği görüldü.
  23. 09.14'te Cumartesi İnsanları Maside Ocak ile Newroz Ali Tosun'un Galatasaray Meydanı'na geldikleri görüldü. Rütbesi öğrenilemeyen bir polis amirinin Ocak ve Tosun'un yanına geldiği ve konuşmaya başladıkları gözlemlendi.
  24. Sivil giyimli ve üzerinde "Polis" ve "Beyoğlu Güvenlik Şube" ibaresi bulunan yelekler giyen 60-65 kişilik polis grubunun, 09.15 itibariyle Galatasaray Lisesi önünde beklemeye başladığı görüldü.
  25. Beyaz şeritli, kırmızı ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurları ile beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarından oluşan 40-50 kişilik polis grubunun, 09.16 itibariyle Meşrutiyet Caddesi'nin İstiklal Caddesi'ne bağlandığı sağ köşede beklemeye başladığı görüldü.
  26. 09.17'de Meşrutiyet Caddesi'nin İstiklal Caddesi girişinden yaklaşık 50 metre içeride demir bariyerler olduğu görüldü. Üzerinde "Polis" ibaresi bulunan beyaz şeritli koyu lacivert yelekler giyen polis memurları ile sivil giyimli polis memurlarından oluşan 20-25 kişilik polis grubunun bariyerlerin yanında beklediği gözlemlendi.
  27. 09.21'de emniyete ait sivil plakalı iki hafif ticari araç ile iki binek aracın, Şişhane yönünde Galatasaray Meydanı'na uzaklığı 50 metre olan bir giyim mağazası önüne park edildiği görüldü. Beyaz şeritli, kırmızı ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurları ile beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarından oluşan 20-30 kişilik polis grubunun bu araçların yanında beklediği gözlemlendi.
  28. Üzerinde "Polis" ibaresi bulunan beyaz şeritli, kırmızı yelekler giyen polis memurları ile beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde "Polis" ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarından oluşan 20-25 kişilik bir grubun, 09.21 itibariyle Ara Güler Sokak'a yakın bir noktada beklemeye başladığı görüldü.
  29. 09.21'de polis sevkiyatı için kullanılan bir minibüsün, Şişhane yönünde, Galatasaray Meydanı'na uzaklığı 150 metre olan Emir Nevruz Sokak'a park edildiği görüldü. Aracın sokağa girişleri son derece zorlaştırdığı gözlemlendi.
  30. 09.21'de üzerinde "Polis" ibaresi olan ve tepe ışıkları yanan bir hafif ticari araç ile emniyete ait sivil plakalı bir hafif ticari aracın Saint Antuan Katolik Kilisesi önünde çalışır durumda park halinde olduğu görüldü.

31. 09.22’de üzerinde “Polis” ibaresi olan mavi uniformalar giyen beş polis memurunun, Şişhane yönüne doğru Galatasaray Meydanı’na uzaklığı 180 metre olan Eski Çiçekçi Sokak’ın köşesinde bekledikleri görüldü.
32. 09.23’te polis sevkiyatı için kullanılan sivil plakalı iki minibüs, iki binek araç ile iki midibüsün Galatasaray Meydanı’na uzaklığı yaklaşık 250 metre olan Odakule’nin önünde park halinde olduğu görüldü. Çalışır durumdaki bazı araçların bu noktada bulunan giyim mağazasına girişi zorlaştırdığı gözlemlendi. Koyu lacivert uniformalar giyen polis memurları ile sivil giyimli polis memurlarının, araçlara yakın noktalarda düzensiz biçimde bekledikleri görüldü.
33. 09.26’da üzerinde “Polis” ibaresi bulunan bir hafif ticari aracın Şişhane yönüne doğru Galatasaray Meydanı’ndan uzaklığı yaklaşık 70 metre olan Hazzo Pulo Pasajı’nın Meşrutiyet Caddesi girişinde park halinde olduğu görüldü. Mavi uniformalar giyen beş polis memurunun aracın yanında bekledikleri gözlemlendi.
34. Beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde “Polis” ibaresi bulunan yelekler giyen beşer polis memurunun, Meşrutiyet Caddesi’nin Hamalbaşı Caddesi’ne bağlandığı köşelerde 09.27 itibariyle beklemeye başladıkları görüldü.
35. 09.27’de beyaz şeritli, kırmızı ve üzerinde “Polis” ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurları ile beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde “Polis” ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarından oluşan 35-40 kişilik polis grubunun, Meşrutiyet Caddesi üzerindeki Avrupa Pasajı önünde beklediği görüldü. Polis grubunun yanında açılmamış akordeon bariyerler ile demir bariyerler olduğu gözlemlendi.
36. Daha önce Galatasaray Meydanı içerisinde park halinde olduğu görülen midibüslerin, 09.27 itibariyle meydandan çıkarıldığı gözlemlendi.
37. Beyaz şeritli, kırmızı ve üzerinde “Polis” ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurları ile beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde “Polis” ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarından oluşan 25-30 kişilik polis grubunun, 09.31 itibariyle Hazzo Pulo Pasajı’nın İstiklal Caddesi girişi önünde beklemeye başladığı görüldü.
38. Galatasaray Meydanı’na yakın noktalarda 09.32 itibariyle demir bariyerler ve akordeon bariyerler ile polis kontrol noktaları oluşturulmaya başlandığı görüldü. Polis kontrol noktalarının, Yapı Kredi Kültür Sanat hızası ile Kartal Sokak hızasında olacak şekilde İstiklal Caddesi üzerinde; Avrupa Pasajı’nın girişine yakın olacak şekilde Meşrutiyet Caddesi üzerinde; Yapı Kredi Kültür Sanat’ın hemen arkasındaki Ara Güler Sokak girişinde ve Tosbağa Sokak hızasında olacak şekilde Yeni Çarşı Caddesi üzerinde olacak şekilde oluşturulduğu gözlemlendi. Üzerinde “Polis” ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarından oluşan en az 25’er kişilik polis gruplarının, oluşturulan polis kontrol noktalarına yakın bir noktada bekledikleri görüldü.
39. Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın 14 Ekim 2023 tarihindeki [968. hafta buluşmasında](#) Newroz Ali Tosun’a yönelik işkence ve diğer kötü muamele yasağına aykırı olacak şekilde fiziksel şiddet uyguladığı kayıt altına alınan ve Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın avukatlarının hakkında “işkence” iddiasıyla suç duyurusunda bulunduğu saçsız, kır sakallı ve rütbesi öğrenilemeyen polis amirinin, 09.34 itibariyle Galatasaray Lisesi önüne geldiği ve burada bekleyen rütbeleri öğrenilemeyen polis amirlerine katıldığı görüldü.

40. Daha önce Galatasaray Lisesi önünde park halinde olduğu görülen iki polis anons aracından birisinin, 09.45 itibariyle Yapı Kredi Kültür Sanat önüne park edildiği görüldü.
41. Daha önce Galatasaray Meydanı içerisinde görülen mobil zırhlı siperliğin 09.49 itibariyle kaldırıldığı gözlemlendi.
42. Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 14 Ekim 2023 tarihindeki [968. hafta buluşmasında](#) Newroz Ali Tosun'a yönelik işkence ve diğer kötü muamele yasağına aykırı olacak şekilde fiziksel şiddet uyguladığı kayıt altına alınan ve Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın avukatlarının hakkında "işkence" iddiasıyla suç duyurusunda bulunduğu seyrek saçlı, sakallı ve "Güvenlik Şube" ibareli yelek giyen polis memurunun, Ara Güler Sokak girişinde oluşturulan polis kontrol noktasında görevlendirildiği gözlemlendi.
43. Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 14 Ekim 2023 tarihindeki 968. hafta buluşmasında Newroz Ali Tosun ve Besna Tosun'a yönelik işkence ve diğer kötü muamele yasağına aykırı olacak şekilde fiziksel şiddet uyguladığı kayıt altına alınan ve Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın avukatlarının hakkında "işkence" iddiasıyla suç duyurusunda bulunduğu gözlüklü, hilal bıyıklı ve rütbesi öğrenilemeyen polis amiri ile Güvenlik Şube Müdürlüğü, Koordinasyon Şube Müdürlüğü, Spor Güvenliği Şube Müdürlüğü'nden Sorumlu İl Emniyet Müdürü Yardımcısı'nın Meşrutiyet Caddesi'nden Galatasaray Meydanı'na geldiği ve 09.59 itibariyle meydanın karşısında beklemeye başladıkları gözlemlendi.
44. Üzerinde "Beyoğlu Güvenlik Şube" ibaresi bulunan yelekler giyen 10 kişilik polis grubunun, 10.04 itibariyle Yapı Kredi Kültür Sanat önünde park halinde olan araçların yanında beklemeye başladığı görüldü.
45. Dört farklı noktada oluşturulan polis noktalarından geçen kişilerin 10.04 itibariyle aranarak alana alınmaya başlandığı gözlemlendi.
46. 10.05'te Beyoğlu Kaymakamlığı ve İstanbul Valiliği'nin resmi web sitelerini kontrol eden gözlemciler, herhangi bir yasaklama kararının kamuoyu ile paylaşılmadığını tespit etti.
47. Cumartesi Anneleri/İnsanları avukatları ve İHD İstanbul Şubesi gönüllülerinin 10.06 itibariyle oluşturulan polis kontrol noktalarında beklemeye başladıkları gözlemlendi.

Toplantıya ilişkin notlar:

48. Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 10.07 itibariyle İHD İstanbul Şubesi'nden çıkmaya başladıkları görüldü.
49. Güvenlik Şube Müdürlüğü, Koordinasyon Şube Müdürlüğü, Spor Güvenliği Şube Müdürlüğü'nden Sorumlu İl Emniyet Müdürü Yardımcısı'nın 10.12 itibariyle Galatasaray Meydanı'nda bulunan Cumartesi İnsanları ile konuşmaya başladığı görüldü.
50. 10.14'te İl Emniyet Müdürü Yardımcısı'nın talimatıyla Galatasaray Meydanı etrafında akordeon bariyerler ile bir hat oluşturulmaya başlandığı görüldü. Cumartesi İnsanları ile konuşan İl Emniyet Müdürü Yardımcısı'nın, tramvayın geçişini etkilemeyecek şekilde böyle bir hattın oluşturulmasının daha uygun olacağını, hattın dışında ve meydanın tam karşısında kimsenin beklemesine müsaade etmeyeceklerini ve herkesin polis tarafından arandıktan sonra meydana girebileceğini söylediği duyuldu.

51. Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 10.16 itibariyle Galatasaray Meydanı içerisinde hazırlık yapmaya başladıkları görüldü.
52. Rütbesi öğrenilemeyen, sivil giyimli bir polis memurunun, 10.17 itibariyle Meşrutiyet Caddesi'nin İstiklal Caddesi'ne bağlandığı sağ köşeden Galatasaray Meydanı'nı görecektir şekilde kayıt almaya başladığı görüldü. Polis memurunun, meydan etrafında ve meydan içerisinde devam eden hazırlıkları kayıt altına almak için özen gösterdiği gözlemlendi. Polis memurunun altı dakika sonra kaydı sonlandırdığı gözlemlendi.
53. Güvenlik Şube Müdürlüğü, Koordinasyon Şube Müdürlüğü, Spor Güvenliği Şube Müdürlüğü'nden Sorumlu İl Emniyet Müdürü Yardımcısı'nın sivil giyimli polis memurunun kamera kaydı yaptığı noktaya yakın bir noktadan elinde bulunan telefon ile Galatasaray Meydanı'nın fotoğrafını çektiği görüldü.
54. 10.17 - 10.23 arasında kamera kaydı aldığı görülen sivil giyimli polis memurunun, 10.31 itibariyle tekrar kayıt almaya başladığı görüldü. Polis memurunun, Galatasaray Meydanı'nın tam karşısında bulunan kitapçı önünde durarak meydan içerisindeki hazırlıkları kaydettiği gözlemlendi.
55. İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürü'nün 10.38'de itibariyle Galatasaray Meydanı'na yakın bir noktada beklemeye başladığı görüldü.
56. İçerisinde biber gazı kapsülü atabilen silah taşıyan iki polis memurunun da bulunduğu 15 çevik kuvvet polisinin, Meşrutiyet Caddesi'nin Hamalbaşı Caddesi'ne bağlandığı sağ köşede bulunan bir özel bankanın şubesi önünde 10.45 itibariyle kalkanlarıyla beklemeye başladıkları gözlemlendi.
57. Üzerinde "Beyoğlu Güvenlik Şube" ibaresi bulunan yeşil giyen 15-20 polis memurunun, 11.00 itibariyle Galatasaray Lisesi'nin tam karşısında bekleyen polis grubuna katıldıkları görüldü.
58. Galatasaray Meydanı'na girmek isteyen kişilerin, akordeon bariyerler ile oluşturulan hattın bir noktasından 11.04 itibariyle aranarak meydana alınmaya başladığı görüldü.
59. Meydan girişinde sadece iki polis memurunun üst araması için görevlendirildiği, bu nedenle meydan girişinde hem üst araması için bekleyenlerin hem de Galatasaray Spor Kulübü'nün Seçimli Olağanüstü Genel Kurulu için oy kullanmak üzere Galatasaray Lisesi'ne gelen kişilerin oluşturduğu yoğun bir kalabalık gözlemlendi.
60. Ara Güler Sokak tarafında oluşturulan kontrol noktasından gelen yurttaşların direkt Galatasaray Meydanı içine girdikten sonra İstiklal Caddesi üzerinden yollarını bulmaya çalıştıkları ancak yeterli yönlendirme yapılmadığı için çıkış noktasını bulmakta zorlandıkları gözlemlendi.
61. Galatasaray Meydanı etrafında akordeon bariyerler ile oluşturulan hattın, 11.09 itibariyle İstiklal Caddesi üzerinde buldukları noktadan yaklaşık 30 santimetre daha içeri çekildiği gözlemlendi. Bu durumun, Galatasaray Lisesi girişini rahatlattığı ancak meydana girişleri zorlaştırdığı görüldü.
62. Galatasaray Meydanı'na girmek için bekleyen kişilerin sayısının giderek artması üzerine meydan girişinde oluşturulan kontrol noktasında 11.10 itibariyle iki polis memurunun daha görevlendirildiği görüldü.

63. Beyaz şeritli, kırmızı ve üzerinde “Polis” ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurları ile beyaz şeritli, koyu lacivert ve üzerinde “Polis” ibaresi bulunan yelekler giyen polis memurlarından oluşan 15-20 kişilik polis grubunun, Galatasaray Meydanı’nın tam karşısındaki kitapçının önünde 11.10 itibariyle beklemeye başladığı görüldü.
64. Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürü’nün 11.10 itibariyle Galatasaray Meydanı’na yakın bir noktada beklemeye başladığı görüldü.
65. Daha önce iki kez kamera kaydı aldığı görülen polis memurunun, 11.11 itibariyle Galatasaray Meydanı’nın tam karşısındaki kitapçının önünden tekrar kayda başladığı görüldü.
66. Sivil giyimli bir başka polis memurunun, 11.36 itibariyle Galatasaray Meydanı etrafında oluşturulan hatta yer alan arama noktasından üstü aranarak meydana giren kişileri kayıt altına almaya başladığı gözlemlendi.
67. 11.59’da İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü (TEM Şube) ibareli yelek giyen bir polis memurunun, Yapı Kredi Kültür Sanat hizmetinde oluşturulan polis kontrol noktasında beklediği görüldü.
68. Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın 12.00 itibariyle basın açıklamasını okumaya başladıkları duyuldu.
69. Daha önce farklı noktalardan birkaç kez kamera kaydı aldığı tespit edilen sivil giyimli polis memurunun, açıklamanın başlamasıyla birlikte Galatasaray Meydanı etrafında oluşturulan hattın İstiklal Caddesi cephesi boyunca aşağı yukarı yürüyerek kayıt almaya başladığı görüldü.
70. Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın basın açıklamasını takip eden gazetecilerin, hattın içeri çekilmesiyle dar bir alanda görev yapmak zorunda bırakıldıkları için zorlandıkları ve zaman zaman bu sebeple tartışmaların yaşandığı gözlemlendi.
71. Galatasaray Meydanı etrafındaki hattın girişinde oluşturulan kontrol noktasında sadece bir kadın polis memur görevlendirildiğinden kadın katılımcıların uzun kuyruk oluşturmak zorunda kaldığı gözlemlendi.
72. Hem gazetecilerin bulunduğu alanın daraltılması hem de görevli kadın polis memuru sayısının azlığı nedeniyle meydan girişinde oluşan yoğunluğun giderilmesinin İHD İstanbul Şubesi tarafından görevlendirilen kişilerce polis amirlerine iletildiği duyuldu. Ardından, önce gazetecilerin bulunduğu alanda bir koridor açıldığı ve katılımcıların Yapı Kredi Kültür Sanat’ın olduğu yöne geçiş yapmasının sağlandığı; bir süre sonra da meydan girişinde iki kadın polis daha görevlendirildiği gözlemlendi.
73. 12.14’te Galatasaray Meydanı üzerinde drone kullanılarak meydanın izlenmeye başladığı görüldü.
74. Sivil giyimli ve ellerinde kamera bulunan beş polis memurunun, Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın basın açıklamasını takip eden gazetecilerin arasında basın açıklamasını kayıt altına aldıkları gözlemlendi.
75. Kayıp yakınları sırayla konuştuğuktan sonra basın açıklaması 12.34 itibariyle sonlandırıldı.
76. Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın 699. haftadan sonra ilk defa Galatasaray Meydanı’nda toplanabildiği bu haftaki buluşmaya, herhangi bir çağrı olmamasına rağmen yoğun bir katılım olduğu gözlemlendi. Meydan etrafında oluşturulan arama noktalarında yukarıda

tespit edilen aksaklıklar ve kolluk görevlilerinde zaman zaman gözlemlenen koordinasyonsuzluktan kaynaklanan aksaklıklar haricinde, yoğun katılıma rağmen Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın Galatasaray Meydanı'na karanfil bırakmaları ile sonlanan buluşmaları sırasında İstiklal Caddesi, Galatasaray Meydanı ve çevresinde hayatın olağan akışının, yaya-araç trafiğinin ve bölge esnafının çalışmasının olumsuz şekilde etkilenmediği, bu sürede nostaljik tramvayın da seferlerine devam ettiği gözlemlendi.

Hukuki durum:

Anayasa Mahkemesi (AYM), Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 25 Ağustos 2018 tarihinde düzenlenen 700. hafta buluşmasının Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından yasaklanmasının ve polisin sert müdahalesinin Anayasa'nın 34. maddesine garanti altına alınan "toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının" ihlali olduğuna dair iki ayrı karar verdi. AYM, o gün gözaltına alınanlar arasında bulunan Cumartesi İnsanları'ndan [Maside Ocak Kışlakçı](#)'nın başvurusunda oy çokluğuyla aldığı kararın "yeni ihlallerin önlenmesi için" Beyoğlu Kaymakamlığı ve Adalet Bakanlığı'na; 700. hafta buluşmasına katılan İHD İstanbul Şubesi Başkanı [Gülseren Yoleri](#)'nin başvurusunda oybirliği ile aldığı kararın ise Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine karar verdi.

Polis müdahalesine dayanak olarak gösterilen yasaklama kararında 700. hafta buluşması için bildirim yapılmamış olması gerekçe olarak öne sürülmüştü. AYM, kararlarında toplantı ve gösterilere yönelik müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının ve orantılı olduğunun ispatının gerektiğine dikkat çekti. İdari makamların toplantı ve gösteri yürüyüşlerini otomatik olarak yasaklama yoluna gitmek yerine bu hakkın etkin kullanımını sağlamaya yönelik pozitif yükümlülükleri olduğunu hatırlatan AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 1995 yılından bu yana barışçıl bir şekilde toplandıklarına dikkat çekerek idarenin bu etkinliğin yapılacağına ilişkin olarak önceden bilgisi olmadığını iddia edemeyeceğine kanaat getirdi. Buna ek olarak AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın "gözaltında kaybedilen yakınlarının bulunması ve kamuoyunda farkındalık yaratılması için oturma eylemi düzenlemek istemesinin demokratik bir toplumda saygı ile karşılanması gerektiği"ne hükmetti.

Cumartesi Anneleri/İnsanları, AYM'nin [Maside Ocak Kışlakçı](#) kararının ardından ilk kez 8 Nisan 2023 tarihindeki 941. hafta buluşması için Galatasaray Meydanı'na çıkmak istedi ve polis tarafından engellenerek gözaltına alındı. O haftadan bu yana 13 Mayıs Cumartesi günü hariç her cumartesi, barışçıl buluşmalarını gerçekleştirmek için Galatasaray Meydanı'na çıkmaya çalışan Cumartesi Anneleri/İnsanları, 4 Kasım 2023 tarihine denk gelen [971. hafta](#) buluşmasına kadar her hafta polis tarafından engellendi, işkence ve diğer kötü muameleyle maruz bırakılarak gözaltına alındı. 4 Kasım'daki buluşma sırasında da engellenerek kolluk kuvveti tarafından "güvenlik çemberi" içerisine alınan Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucuları fiili olarak yaklaşık 25 dakika "güvenlik çemberi" içinde tutulsa da önceki 29 haftanın aksine gözaltı işlemi uygulanmadı.⁵

⁵ 8 Kasım 2023 tarihinde gerçekleştirilen TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Toplantısı sırasında İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'ya Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın buluşmalarına yönelik haftalardır devam eden polis engellemelerinin sorulması üzerine Yerlikaya, "Cumartesi Anneleri'nin yaşadığı mağduriyettir. En kısa zamanda sürede çözüm üreteceğiz. Bu hafta gördünüz gözaltı yapmadık," yanıtını verdi. (Kaynak: "[Ali Yerlikaya: Cumartesi Anneleri'nin yaşadığı mağduriyettir.](#)" *Gazete Duvar*, 08.11.2023.)

Gözlemci kurumlar, AYM kararlarının uygulanma durumuna dair şu hususlara dikkat çeker:

Gözlemci kurumlar, 1000. hafta buluşmasının AYM'nin [Maside Ocak Kışlakçı](#) ve [Gülseren Yoleri](#) kararları başta olmak üzere ilgili AYM kararlarında ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM)⁶ içtihadında belirtilen pozitif yükümlülükler yerine getirilerek herhangi bir müdahale, engelleme gerçekleştirilmeden ve 972. hafta buluşmasından itibaren gözlemlenen keyfi kişi kısıtlaması olmadan yapılabildiğini memnuniyetle kaydetmektedir.⁷

- Öncelikle, AYM'nin [Maside Ocak Kışlakçı](#) ve [Gülseren Yoleri](#) kararlarına uygun olarak Galatasaray Meydanı'nın etrafındaki bariyerler açılmış ve böylece Cumartesi Anneleri/İnsanları, 1995'ten beri açıklama yaptıkları nokta olan anıtın önünde 699. haftadan sonra ilk defa herhangi bir engelleme olmadan basın açıklaması yapabilmişlerdir.
- Yetkililer, 29 yıldır devam eden Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın barışçıl buluşmasının sorunsuz ve güvenlik içinde yürütülmesi için uygun tedbirleri almıştır. Dahası, gözlem yapılan önceki 55 haftadan farklı olarak bu hafta ilk kez toplantı alanına ilk yardım aracı getirilmiştir. Böylece yetkililer, AİHM'in *Oya Ataman* kararında dikkat çektiği “önleyici güvenlik tedbirleri”ni alma yükümlülüklerini de yerine getirmişlerdir.⁸
- Bu olumlu uygulamalara rağmen, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın barışçıl toplantısı ve basın açıklaması birden fazla kamerayla kayıt altına alınmıştır ve ayrıca drone ile izlenmiştir. Galatasaray Meydanı'na gelen katılımcıların iki ayrı aşamada üst aramasına tabi tutulduğu da göz önüne alındığında, açıklamanın birden fazla kamera ile kayıt altına alınması ve açıklamayı takip eden vatandaşlar ile gazetecilerin kamera ile kayıt altına alınması,⁹ basın açıklaması başladıktan yaklaşık 15 dakika sonra meydanın üzerinde drone uçurulmaya başlanması, bu hafta kaydedilen olumlu uygulamalara gölge

⁶Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesine ilişkin Rehber*, https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Guide_Art_11_TUR

⁷ 23 Mayıs 2024 tarihindeki TBMM Genel Kurulu'ndan konuşan Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Özlem Zengin, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın Meclis ziyaretleri sırasında kendisini de ziyaret ettiklerini ve İstanbul Valisi ile de teyit ettikten 1000. hafta buluşmasının “daha geniş katılımı” yapılacağını açıkladı. Kaynak: [TBMM Genel Kurulu 28. Dönem 2. Yasama Yılı 86. Bileşim Tutanağı](#), 23.05.2024)

⁸ *Oya Ataman/Türkiye* (Başvuru no. 74552/01), para.39. <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-78330>.

⁹ AYM, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 11. maddesine 6529 Sayılı Kanun'un 7. maddesiyle eklenen ikinci fıkraya ilişkin yapmış olduğu incelemede, “*Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde katılımcıların ve konuşmacıların ses ve görüntülerinin kolluk tarafından kayıt altına alınması, toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılım bakımından kimi bireyler üzerinde caydırıcı bir etki gösterse de bu durum oldukça sınırlı kalmakta ve suç delillerinin tespiti ile suçluların cezalandırılması yönünden elde edilecek yararardan vazgeçilmesini gerektirecek bir boyuta ulaşmamaktadır. Ses ve görüntü kaydının suç delillerinin tespiti ve suçluların cezalandırılması bakımından sağlayacağı yararlar dikkate alındığında toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılım bakımından bireyler üzerinde yaratacağı sınırlı etkinin ihmal edilebilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca kuralda, elde edilen kayıt ve görüntülerin şüphelilerin ve suç delillerinin tespiti dışında bir amaçla kullanılmayacağı açıkça düzenlenmektedir. Bu bağlamda, şüphelilerin ve suç delillerinin tespiti amacıyla sınırlı olarak kullanılmak üzere toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde katılımcıların ve konuşmacıların ses ve görüntülerinin kolluk tarafından kayıt altına alınması öngörülmek suretiyle toplantı ve gösteri yürüyüşünü düzenleme hakkına yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olmadığı ve orantısız bulunduğu söylenemez.*” şeklinde değerlendirmede bulunmuştur (AYM, [2014/101 E., 2017/142 K., 28.09.2017](#), para.103). Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 1000. hafta buluşması için toplandığı Galatasaray Meydanı'nı farklı noktalardan gören ve kamuoyunda MOBESE olarak da bilinen Kent Güvenlik Yönetim Sistemi'ne ait (KGYS) kameralar bulunmaktadır. Bu hususlara rağmen basın açıklamasının ve katılımcıların birden fazla kamera ve drone ile kayıt altına alınmasının, AYM tarafından belirtilen sınırı (“suç şüphelilerinin ve suç delillerinin tespiti”) aştığı ve dolayısıyla Cumartesi Anneleri/İnsanları ile hak savunucuları üzerinde caydırıcı bir etki yarattığı ve bu uygulamanın idari taciz teşkil ettiği değerlendirilmektedir.

düşürmemekle birlikte bu uygulamalar ile tezatlık teşkil eden ve haftalardır gözlemlenen idari taciz uygulamasının devamı niteliğindedir.

- Cumartesi Anneleri/İnsanları, AYM kararlarına istinaden 8 Nisan 2023 tarihinden itibaren Galatasaray Meydanı'na çıkmaya çalışmaktaydı. 8 Nisan 2023 - 4 Kasım 2023 tarihleri arasında 29 hafta boyunca işkence ve diğer kötü muameleye maruz bırakılan Cumartesi Anneleri/İnsanları, 11 Kasım 2023 tarihi itibarıyla keyfi kişi sınırlamasına tabi tutularak ve meydan içerisine girmeleri engellenerek basın açıklamalarını yapmaktaydı. Gözlemci kurumlar, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 1000. hafta buluşmasında basın açıklamasını bariyerler olmadan ve keyfi kişi sınırlamasına tabi tutulmadan Galatasaray Meydanı içerisinde yapabildiğini memnuniyetle karşılamaktadırlar. Bu durumun yalnızca 1000. haftaya özgü bir durum olmamasını temenni eden gözlemci kurumlar, AYM kararlarının uygulanarak Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın mutlak meşru barışçıl eylemlerine saygı gösterilmesine devam edilmesini beklemektedirler.

Gözlemci kurumlar, Galatasaray Meydanı'ndaki buluşmalara yönelik soruşturmanın 28'inde "kovuşturmaya yer olmadığı" kararı verildiğini hatırlatır:

8 Nisan - 4 Kasım 2023 tarihleri arasında devam eden sistematik engellemelere ve gözaltı işlemlerine rağmen İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın buluşmalarına yönelik başlatılan soruşturmanın 28'inde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar (takipsizlik kararları) verildi.

- 941. (Karar tarihi: 22 Mayıs 2023), 942. (Karar tarihi: 16 Ekim 2023), 943. (Karar tarihi: 13 Temmuz 2023), [944.](#) (Karar tarihi: 12 Temmuz 2023), [945.](#) (Karar tarihi: 30 Kasım 2023), [947.](#) (Karar tarihi: 30 Kasım 2023), [948.](#) (Karar tarihi: 19 Eylül 2023), [949.](#) (Karar tarihi: 19 Eylül 2023), [951.](#) (Karar tarihi: 30 Kasım 2023), [952.](#) (Karar tarihi: 19 Eylül 2023), [953.](#) (Karar tarihi: 27 Ekim 2023), [954.](#) (Karar tarihi: 19 Eylül 2023),¹⁰ [955.](#) (Karar tarihi: 30 Kasım 2023), [956.](#) (Karar tarihi: 30 Kasım 2023), [957.](#) (Karar tarihi: 6 Kasım 2023) [958.](#) (Karar tarihi: 30 Kasım 2023), [959.](#) (Karar tarihi: 27 Ekim 2023), [960.](#) (Karar tarihi: 12 Aralık 2023), [961.](#) (Karar tarihi: 12 Ekim 2023), [962.](#) (Karar tarihi: 25 Ekim 2023), [963.](#) (Karar tarihi: 30 Kasım 2023), [964.](#) (Karar tarihi: 30 Ekim 2023), [965.](#) (Karar tarihi: 25 Ekim 2023), [966.](#) (Karar tarihi: 29 Kasım 2023), [967.](#) (Karar tarihi: 11 Ocak 2024), [968.](#) (Karar tarihi: 12 Aralık 2023), [969.](#) (Karar tarihi: 12 Aralık 2023) ve [970.](#) (Karar tarihi: 18 Aralık 2023) hafta buluşmalarına yönelik başlatılan soruşturmalarda verilen takipsizlik kararları, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın avukatlarına tebliğ edildi.
- Avukatlara tebliğ edilen takipsizlik kararları incelendiğinde kararların hiçbirinde AYM'nin [Maside Ocak Kışlakçı](#) ve [Gülseren Yoleri](#) kararlarına bir atıfta bulunulmadığı görüldü. Savcılar, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın kolluk tarafından engellenen buluşmalarında gözaltına alınan ve bir kısmı aynı kişiler olan toplamda 670 kişi hakkında verdikleri takipsizlik kararlarına gerekçe olarak 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 32/1 maddesinde belirtilen suçun yasal unsurlarının

¹⁰ Gözaltı işlemleri sırasında polislin fiziksel şiddetine maruz kalan avukat Murat Çelik hakkında "görevi yaptırmamak için direnme" yönünden yürütülen soruşturmayı da aynı takipsizlik kararı ile sonlandıran savcı, müşteki polis memuru Ali Hıracı'nın iddia ettiği gibi yaralandığına dair herhangi bir görüntü kaydı olmadığını ve Murat Çelik'in gösterdiği direncin "pasif direnme" olarak değerlendirilebileceğini belirterek "görevi yaptırmamak için direnme" suçunun unsurlarının oluşmadığına karar verdi.

oluşmamasını gerekçe gösterdiler.

Gözlemci kurumlar, AYM kararları ve 28 hafta hakkında verilen takipsizlik kararları hiçe sayılarak Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 10 Haziran 2023 tarihindeki 950. hafta buluşmasına katılan 20 kişi hakkında dava açıldığına dikkat çeker:

- Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 8 Nisan 2023 tarihli 941. hafta buluşmasına yönelik soruşturmayı yürüten ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 32/1 maddesinde belirtilen suçun yasal unsurlarının oluşmaması gerekçesiyle takipsizlik kararı veren savcı, birbirinin aynısı koşullarda gerçekleşen [950. hafta buluşmasına](#) katılan Selvi Gülmez, Mikail Kırbayır, Hanife Yıldız, Besna Tosun, Ali Newroz Tosun, Maside Ocak, Ali Ocak, Hasan Karakoç, İkbal Eren, İrfan Bilgin ve hak savunucuları Cüneyt Yılmaz, Hatice Korkmaz, Hünkar Hüdayi Yurtsever, İsmail Yücel, Leman Yurtsever, Meryem Bars, Mukaddes Şamiloğlu, Oya Meriç Eyüboğlu, Sebla Arcan ve Aylin Tekiner hakkında 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 32/1 maddesi uyarınca “kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtarla rağmen kendiliğinden dağılmamak” suçlamasıyla dava açtı.
- 23 Ağustos 2023 tarihli iddianamede Beyoğlu Kaymakamlığı'nın “2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali”ni gerekçe göstererek aldığı 9 Haziran tarihli “yasaklama kararı”ndan hareketle Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın buluşmasını “izinsiz protesto” olarak tanımlayan savcı, aralarında 84 yaşındaki Selvi Gülmez, 73 yaşındaki kayıp yakını Mikail Kırbayır ve 72 yaşındaki kayıp yakını Hanife Yıldız'ın olduğu 20 kişinin “Dağılmanıza dahi müsaade edilmedi” yönündeki savunmalarına itibar etmeyerek Güvenlik Şube Müdürlüğü tarafından, gözlemci kurumların [950. hafta buluşmasına dair raporunda](#) yer verilen temel olgularla dahi çelişecek şekilde hazırlanan görüntü inceleme tutanağına dayanarak 20 kişi için altı aydan üç yıla kadar hapis cezası istedi.
- Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 170/4 maddesine göre yüklenen suçu oluşturan olayların, mevcut delillerle ilişkilendirilerek açıklanması gereken bölüme altı sayfalık iddianamede yalnızca 16 satır yer ayıran savcı, CMK'nın 170/5 maddesinde açıkça kendisine yüklenen sorumluluğun aksine iddianamede Cumartesi Anneleri/İnsanları lehine hiçbir delil sunmadı. Dahası, Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından hazırlanan “yakalama tutanağı”nda Mukaddes Şamiloğlu ve İkbal Eren'in “alkışlamak suretiyle protesto etmeye başladıkları” için ayrı bir noktada gözaltına alındığı belirtilmesine rağmen savcı iddianamede bu bilgiye de yer vermedi.
- İstanbul 39. Asliye Ceza Mahkemesi'nin AYM kararlarına ve iddianamedeki tüm eksikliklere rağmen iddianameyi kabul etmesi üzerine Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın yargılanmasına 27 Şubat 2024 tarihinde başlandı.
- Cumartesi Anneleri/İnsanları ile onlara destek olan hak savunucuları yıllardır aynı şekilde zorla kaybedilen yakınlarının bulunması ve faillerin yargılanmasına ilişkin adalet taleplerini Galatasaray Meydanı'nda basın açıklaması yaparak dile getirmeye çalışmaktadır. Gerçekleştiği koşullar yönünden birbirinden farklılık göstermeyen bu basın açıklamaları hakkında açılan ceza soruşturmalarının neredeyse tamamında takipsizlik verilmesi birinin ise davaya dönüştürülmesi, Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın hukuken meşru olan barışçıl eylemlerini suçlulaştırma çabalarının devam ettiğini göstermekte ve Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın buluşmalarına dair var olan belirsizliği derinleştirmekte, dahası ceza hukuku açısından

bir belirsizlik rejimi yaratmaktadır. 950. hafta buluşmasına yönelik açılan davaya dayanak oluşturan iddianame ise Ceza Muhakemesi Kanunu'nun belirlediği standartlara dahi uygun değildir. Bu standartlara göre; dosya savcısı tarafından düzenlenen iddianamede aleyhe deliller yer almasına rağmen basın açıklamasının neden yapılmaya çalışıldığı, diğer haftalara ilişkin verilen takipsizlik kararlarının neden verildiği, mevcut dosya ile çok benzerlik taşıyan AYM kararlarının ([Maside Ocak Kışlakçı](#) ve [Gülseren Yoleri](#)) içeriğinin ne olduğu ve AYM'nin hangi tespitleri yaptığının da irdelenmesi gerekirdi.

Gözlemci kurumlar, AYM kararlarını uygulamayan kolluk görevlileri hakkında yapılan suç duyurularında İstanbul Valiliği tarafından soruşturma izni verilmediğini hatırlatır:

Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın avukatları, AYM kararlarına rağmen Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 8 Nisan - 4 Kasım 2023 tarihleri arasında Galatasaray Meydanı'nda buluşmalarını engelleyen kolluk görevlileri hakkında her hafta suç duyurusunda bulundu.

Avukatların, 29 hafta boyunca devam eden engelleme ve bu engellemelerin emrini veren, kanuna aykırı emri uygulayan ve bu sırada Cumartesi Anneleri/İnsanları ile onlara eşlik eden hak savunucularına yönelik işkence ve diğer kötü muamelede bulunan kolluk görevlileri hakkında "Toplanma ve gösteri yürüyüşü hakkı ile ifade özgürlüğünün anayasaya aykırı olarak engellenmesi suretiyle Görevi Kötüye Kullanma (TCK madde 257)", "Zor Kullanma Yetkisinde Sınırın Aşılması (TCK madde 256)", "Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma (TCK madde 109)" ve İşkence (TCK madde 94)" iddialarıyla yaptıkları suç duyurularının, bu rapor tarihi itibarıyla en az 26'sında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, İstanbul Valiliği'nden soruşturma izni talep ettiği öğrenildi.

- Suç duyurularında "işkence" iddiası olmasına ve [4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun](#)'un 2. maddesinin ek fıkrası uyarınca bu suçun soruşturulması izne tabi olmamasına rağmen izin talep edilen en az 17 suç duyurusunda ve bir Kolluk Gözetim Komisyonu başvurusunda İstanbul Valisi Davut Gül, suç duyurusu ve Kolluk Gözetim Komisyonu başvurusuna konu emniyet görevlileri hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na ve Komisyon'a soruşturma yürütmesi için izin verilmemesine karar verdi. Vali Gül ayrıca emniyet görevlileri hakkında disiplin soruşturması açılmasına gerek olmadığına kanaat getirdi ve dosyanın işleminden kaldırılmasına karar verdi. Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın avukatlarına tebliğ edilen kararlara göre Vali Gül, 942., 943., 944., 945., 948., 949., 950., 951., 952., 954., 955., 956., 957., 958., 960., 961., 962., 963., 964., 965., 966., 967., 968., 969. ve 970. hafta buluşmalarını engelleyen ve Cumartesi Anneleri/İnsanları ile onlara eşlik eden hak savunucularına yönelik işkence ve diğer kötü muamelede bulunan kolluk görevlileri hakkında soruşturma yapılmasına izin vermedi.
- Avukatlara tebliğ edilen valilik kararları incelendiğinde [Emniyet Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği](#)'nin 62. maddesinde ve [Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanunun Uygulanması ile İlgili Olarak İçişleri Bakanlığınca Yürütülecek İşlemlere İlişkin İçişleri Bakanlığınca Yürütülecek İşlemlere İlişkin Yönerge](#)'nin 24. maddesinde hakkında inceleme yapılan kolluk görevlilerinin ifadelerinin alınmasının ön inceleme raporu için esas olduğu belirtilmesine rağmen valilik kararlarında alıntılanan raporlarda bu yönde bir işlem yapılmadığı görüldü.

- Alıntılanan ön inceleme raporlarında haklarında inceleme yapılan kolluk görevlilerinin topladığı evrak ve mülki idarenin yasaklama kararlarının esas alındığı tespit edildi. Örneğin 957. hafta buluşmasında Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucularına işkence ve diğer kötü muamele uygulayan kolluk görevlileri hakkında yapılan suç duyurusunda soruşturma izni verilmemesi yönünde görüş bildirilen ön inceleme raporunda, İstiklal Caddesi üzerinde iki farklı “güvenlik çemberi” oluşturulduğu bilgisi dahi verilmeden kolluk görevlileri tarafından hazırlanan “yakalama tutanağı”ndan hareketle Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucularının tek bir grup olarak gözültüne alındığı kabul edilerek “gruba üç defadan fazla olacak ve grubunun tamamının duyabileceği şekilde” anons yapıldığı iddia edildi. İlgili haftanın [gözlem raporunda](#), İstiklal Caddesi üzerinde iki farklı “güvenlik çemberi” oluşturulduğu ve Galatasaray Lisesi önünde oluşturulan “güvenlik çemberi”nde ablukaya alınan Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucularına herhangi bir “Dağılın” anonsu yapılmadığı kayıt altına alınmıştı. Ön inceleme raporunda barışçıl protestolara yönelik polis müdahalelerindeki tavırları ve birçok suç duyurusuna konu olan eylemleri ile kamuoyunda bilinen ve daha sonra Başakşehir İlçe Emniyet Müdürü olarak atanan polis amirinin, Emek Partisi (EMEP) İstanbul Milletvekili İskender Bayhan’ın danışmanı Ekinsu Devrim Daniş’ı işkenceyle tehdit ettiğine dair ifadesi de dikkate alınmadı.¹¹
- Özetle, ön inceleme raporlarında Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın buluşmalarının kanunsuz olduğu, müdahalelerin orantılı olduğu, her buluşma için yasada belirtildiği şekilde üç kez “Dağılın” anonsu yapıldığı ve imkan sağlanmasına rağmen Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucularının dağılmamakta ısrar ettikleri, diğer bir ifadeyle 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 32/1 maddesinde belirtilen suçun unsurlarının oluştuğu, iddia edilerek soruşturma izni verilmemesi yönünde görüş bildirildi. Bu bağlamda gözlemci kurumlar, 950. hafta hariç olmak üzere aynı haftalara ilişkin savcılıklarca verilmiş takipsizlik kararlarının 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 32/1 maddesinde belirtilen suçun yasal unsurlarının oluşmadığı şeklinde gerekçelendirildiğine dikkat çeker.
- Bir üçüncü sınıf emniyet müdürü tarafından hazırlanan 942. haftayla ilgili rapor haricinde, ön inceleme raporlarının, beş farklı ikinci sınıf emniyet müdürü tarafından hazırlandığı görüldü. 10 haftaya ilişkin ön inceleme raporunun aynı emniyet müdürü tarafından hazırlandığı tespit edildi. 955. ve 961. hafta raporlarının ise birçok haftada Galatasaray Meydanı’nda bulunduğu tespit edilen ve 30 Eylül 2023 tarihindeki [966. hafta](#) buluşmasını engellemeye yönelik İstiklal Caddesi üzerinde oluşturulan “güvenlik çemberi” içerisinde Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucularına uygulanan fiziksel şiddeti çember dışından izleyen polis amirleri arasında olduğu tespit edilen ve o dönemde İkinci Bölge İlçelerden Sorumlu İl Emniyet Müdürü Yardımcısı olan polis amiri tarafından hazırlandığı görüldü.
- Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın avukatlarının 948., 949., 950., 952., 954., ve 959. hafta buluşmalarını engelleyen, bu engellemelerin emrini veren, kanuna aykırı emri uygulayan ve bu sırada Cumartesi Anneleri/İnsanları ile onlara eşlik eden hak

¹¹ Bununla birlikte, 957. hafta buluşmasına katılan, işkence ve diğer kötü muameleyle maruz bırakılarak gözültüne alınan, gözültüne alındığı sırada işkence ile tehdit edilen Ekinsu Devrim Daniş’in avukatları aracılığıyla yaptığı suç duyurusu üzerine eski İstanbul Güvenlik Şube Müdürü Hanifi Zengin hakkında “kadına karşı basit yaralama” suçlamasıyla İstanbul 16. Asliye Ceza Mahkemesi’nde dava açıldığı ve davanın 4 Haziran 2024 tarihinde görülmeye başlanacağı öğrenilmiştir. (Kaynak: [Eski İstanbul Güvenlik Şube Müdürü Hanifi Zengin’e dava açıldı | ‘Zengin’ sicilli polis, hakim karşısına çıkacak](#), Evrensel, 02.03.2024)

savunucularına yönelik işkence ve diğer kötü muamelede bulunan kolluk görevlileri hakkında ayrı ayrı yaptıkları suç duyurularının her bir hafta için olgular, engelleme ve müdahaleler ile şüpheliler farklı olmasına rağmen İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından birleştirildiği öğrenildi. Suç duyurularını birleştiren savcı, suç duyurusuna konu kolluk görevlileri hakkında soruşturma yürütmek için valilikten de toplu şekilde izin istedi. Vali Davut Gül, savcılığın talebini toplu şekilde reddetti.

- 18 Ocak 2024 tarihli, [964. hafta](#) buluşmasına ilişkin kararında İHD Eş Genel Başkanı Hüseyin Küçükbalaban'ın Kolluk Gözetim Komisyonu'na yaptığı başvuruya Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın avukatlarının aynı haftaya ilişkin yaptığı suç duyurusunun birleştirildiği ve Vali Davut Gül'ün iki farklı başvuru sonucunda istenen soruşturma izni taleplerini birlikte reddettiği görüldü.
- Her ne kadar AYM kararlarına bir atıfta bulunulmasa da Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın barışçıl toplantıları hakkında açılan soruşturmalarda takipsizlik kararları verilirken "suç unsuru" bulunmadığı savcılık tarafından da teyit edilen buluşmaları engelleyen, Cumartesi Anneleri/İnsanları'na işkence ve diğer kötü muamele yasağına aykırı olacak şekilde fiziksel şiddet uygulayan polis amirleri ve memurları hakkında hükümetin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne sunduğu Faaliyet Planı'ndaki argümanları¹² ile çelişkili şekilde ve yasaya aykırı olarak soruşturma izni verilmemesi mantıken ve hukuken açıklanması zor bir durumdur.

Gözlemci kurumlar, İstanbul Valiliği tarafından soruşturma izni verilmemesi yönündeki kararlara yapılan itirazlarda İstanbul Bölge İdare Mahkemesi'nin hukuken açıklanması zor, çelişkili kararlar verdiği dikkat çeker:

Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın avukatları, izne tabi olmamasına rağmen İstanbul Valiliği'ne gönderilen suç duyuruları için valilik tarafından soruşturma izni verilmemesini İstanbul Bölge İdare Mahkemesi'ne götürdüler. İtirazları inceleyen İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Birinci Dava Dairesi, verdiği ilk kararla çelişen ve hukuken açıklanması zor gerekçelere dayandırılan red kararları vermiştir.

- Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın 22 Nisan 2023 tarihindeki 943. hafta buluşmasını engelleyen polis amirleri ve memurları hakkında yapılan suç duyurusunun ardından ilgili polis memurları hakkında İstanbul Valiliği'nin soruşturma izni vermemesine Cumartesi Anneleri/İnsanları'nın avukatlarının yaptıkları itirazı inceleyen İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Birinci Dava Dairesi, valiliğin verdiği soruşturma izni verilmemesi kararının kaldırılmasına ve dosyanın "genel hükümlere göre işlem yapmak üzere" İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine 17 Ekim 2023 tarihinde oybirliğiyle karar verdi. Mahkeme, kararını şu şekilde gerekçelendirdi: "Dosyanın incelenmesinden müştekilerin İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında; orantısız güç kullandıkları ve işkence uyguladıkları iddiaları üzerine 4483 sayılı Yasa uyarınca yapılan ön inceleme sonucunda üzerlerine atılan 'orantısız güç kullanma' ve 'işkence' fiillerinin göreviyle bir ilgisi bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda,

¹² Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından icrası denetlenen *Batu ve diğerleri v. Türkiye* Dava Grubu'na 5 Temmuz 2023 tarihinde Faaliyet Planı sunan Türkiye, planın 100. paragrafında soruşturma izni hakkında şu ifadeleri kullanmaktadır: "Yukarıda belirtilenler ışığında; yetkililer, güvenlik güçleri tarafından işlenen işkence, kötü muamele veya zor kullanma yetkisinin aşılması veya kasti yaralama veya hakaret suçlarında idari iznin kesinlikle gerekli olmadığı ve Türk Yargısı'nın pratiğinin [Avrupa İnsan Hakları] Sözleşmesi ile tamamen uyum içerisinde olduğunu vurgularlar.", <https://rm.coe.int/0900001680abdc5b>

ilgililere isnat edilen orantısız güç kullanma ve işkence fiillerinin görev sırasında olmakla birlikte görevden kaynaklanmadığı yani görev sebebiyle işlenmediği açık olduğundan, 4483 sayılı Yasanın yukarıda anılan 2. maddesi hükmü karşısında bu Yasanın öngördüğü özel soruşturma usulünün uygulanması ve soruşturma izni verilmesi/verilmemesi yolunda karar tesis edilmesi mümkün değildir.”

- Aynı daire, ilgili suç duyurularında benzer şekilde “orantısız güç kullanma” ve “işkence” iddiaları olmasına rağmen, yukarıdaki kararının aksine İstanbul Valisi Davut Gül’ün 10 haftaya ilişkin yapılan suç duyurularında soruşturma izni vermemesine karşı Cumartesi Anneleri/İnsanları’nın avukatlarının yaptığı itirazları reddetti. İlgili kararların tarihlerine bakıldığında mahkemenin tüm itirazları 13 Aralık 2023 ve 20 Aralık 2023 tarihlerinde incelediği ve dosyaları yalnızca “görevi kötüye kullanma” yönünden değerlendirdiği görüldü. Daire, avukatların itirazlarını reddettiği tüm kararlarını şu şekilde gerekçelendirdi: “... Galatasaray Meydanı’nda toplanılmasına müsaade edilmediği, zor kullanıldığı, kişilerin hürriyetinden yoksun bırakıldığı, görevlilerin görevini kötüye kullandığı iddiaları üzerine yapılan ön inceleme sonucunda, ilgililer hakkında ceza soruşturması yapılmasına yeterli bilgi ve belgenin dosya muhteviyatı itibarıyla mevcut olmadığı anlaşıldığından, soruşturma izni verilmemesine ilişkin kararın Dairemizce yöntem ve yasaya uygun bulunması nedeniyle yapılan itirazların reddine [...] oybirliğiyle karar verildi.”